

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne	9
Przedmowa do wydania poszerzonego i uaktualnionego	11
Rozdział pierwszy	
Wprowadzenie do problematyki socjologicznej	13
1. Geneza socjologicznych zainteresowań społeczeństwem	13
2. Prekursorzy socjologii	16
2.1. Jan Baptysta Vico	16
2.2. Claude Henri de Saint-Simon	19
3. Klasycy socjologii jako przedstawiciele kierunków w historii myśli socjologicznej	21
3.1. Pozytywizm Augusta Comte'a	21
3.2. Ewolucjonizm Herberta Spencera	28
3.3. Psychologizm Vilfreda Pareta i jego teoria elit	35
4. Podstawowe pojęcia i konstrukcje socjologiczne	44
4.1. Pojęcie społeczeństwa	44
4.2. Struktura społeczna	45
4.3. Grupa społeczna i jej rodzaje	45
4.4. Sposoby ujęcia zbiorowości społecznych – nominalizm i realizm społeczny .	50
4.5. Teorie socjologiczne	51
Literatura (wybrane pozycje)	52
Rozdział drugi	
Prekursorzy socjologii prawa	54
1. Socjologowie – prekursorzy socjologii prawa	54
1.1. Wpływ Emila Durkheima na kształtowanie się socjologii prawa	54
1.2. Socjologia prawa Maxa Webera	65
2. Prawnicy – prekursorzy socjologii prawa	75
2.1. Friedrich Karl von Savigny	75
2.2. Jeremy Bentham	76
2.3. Rudolf Ihering	77
2.4. Eugen Ehrlich	78
2.5. Funkcjonalizm prawniczy	80
2.6. Skandynawski realizm prawniczy	83

Literatura (wybrane pozycje)	85
Rozdział trzeci	
Tradycje i rozwój socjologii prawa	87
1. Socjologia prawa na świecie	87
2. Socjologia prawa w Polsce	89
2.1. Tradycje socjologii prawa w Polsce	89
2.2. Socjologia prawa po II wojnie światowej	94
2.3. Polskie badania empiryczne prowadzone w ramach socjologii prawa – wybrane przykłady	98
Literatura (wybrane pozycje)	101
Rozdział czwarty	
Socjologia prawa jako nauka	104
1. Socjologiczna i prawnicza wersja socjologii prawa	104
2. Miejsce socjologii prawa w socjologii	105
3. Miejsce socjologii prawa w naukach prawnych	107
4. Różne ujęcia przedmiotu socjologii prawa	109
5. Socjologia prawa a nauki dogmatyczne	114
6. Socjologia prawa a teoria prawa i filozofia prawa	115
7. Socjologia prawa w dydaktyce akademickiej	116
Literatura (wybrane pozycje)	117
Rozdział piąty	
Metody w badaniach socjologiczno-prawnych	119
1. Wprowadzenie do problematyki metodologicznej	119
1.1. Pojęcie metody i techniki badawczej	119
1.2. Podejście ilościowe i jakościowe w badaniach socjologicznych	120
1.3. Procedury badawcze	120
1.4. Ograniczenia w stosowaniu metod socjologicznych do badania zjawisk prawnych	122
1.5. Próba reprezentatywna i jej znaczenie	122
2. Metody badawcze stosowane w badaniach socjologiczno-prawnych	125
2.1. Propozycje klasyfikacji – Adam Podgórecki, Zygmunt Ziemiński	125
2.2. Metody badania dokumentów	127
2.3. Obserwacja	129
2.4. Eksperyment	131
2.5. Ankieta i wywiad	133
2.6. Metody opracowywania danych – statystyczne i monograficzne	139
Literatura (wybrane pozycje)	140
Rozdział szósty	
Spółeczne działanie prawa	142
1. Pojęcie społecznego działania prawa	142
2. Teoria działania prawa Leona Petrażyckiego	145

3. Hipoteza trójstopniowego działania prawa Adama Podgóreckiego	154
3.1. Typ ustroju społeczno-gospodarczego	154
3.2. Typ podkultury prawnej	155
3.3. Typ osobowości	155
4. Informacyjne, motywacyjne i kontrolne działanie prawa w ujęciu Marii Boruckiej-Arctowej	156
4.1. Proces przekazywania informacji o normach prawnych	156
4.2. Motywacyjne działanie normy prawnej	159
4.3. Kontrolne działanie normy prawnej	161
Literatura (wybrane pozycje)	163

Rozdział siódmy

Świadomość prawna	165
1. Pojęcie świadomości prawnej	165
1.1. Świadomość prawna jako odmiana świadomości społecznej	165
1.2. Świadomość prawna a poczucie prawne	165
1.3. Przedmiot i podmiot świadomości prawnej	166
1.4. Świadomość prawna normatywna a świadomość prawna rzeczywista	167
2. Elementy składowe świadomości prawnej	167
2.1. Kontrowersje wokół elementów składowych świadomości prawnej	167
2.2. Znajomość prawa	168
2.3. Ocena prawa	172
2.4. Postawy wobec prawa	189
2.4.1. Pojęcie postawy i jej komponenty	189
2.4.2. Pojęcie postawy wobec prawa	191
2.4.3. Elementy składowe postaw wobec prawa	192
2.4.4. Charakterystyka poszczególnych postaw wobec prawa	195
2.5. Postulaty wobec prawa	205
3. Model kształtowania się świadomości prawnej	205
4. Kultura prawna	210
Literatura (wybrane pozycje)	217

Rozdział ósmy

Kontrola społeczna i kontrola prawna	221
1. Pojęcie kontroli społecznej i jej rodzaje	221
2. Socjalizacja	224
3. Rola norm prawnych w procesie kontroli społecznej	227
4. Przymus prawny	227
5. Dewiacje – wybrane teorie	233
5.1. Pojęcie dewiacji	233
5.2. Teoria anomii Roberta Mertona	233
5.3. Teoria podkultur dewiacyjnych Alberta Cohena	237
5.4. Teoria dewiacji Edwina Lemerta	239
5.5. Teoria zróżnicowanych powiązań Edwina H. Sutherlanda	240
5.6. Teoria dewiacji Trávisa Hirschiego	242

Literatura (wybrane pozycje)	243
Rozdział dziewiąty	
Polityka prawa, tworzenie i stosowanie prawa	246
1. Koncepcje polityki prawa	246
2. Tworzenie prawa i polityka tworzenia prawa	249
2.1. Koncepcje ograniczające rolę organów państwowych w tworzeniu prawa ...	249
2.2. Koncepcje woluntaryzmu prawodawczego państwa	251
2.3. Koncepcje racjonalnych działań prawodawczych	252
3. Stosowanie prawa	256
3.1. Pojęcie stosowania prawa	256
3.2. Model teoretyczny procesu stosowania prawa	258
4. Opinia publiczna a polityka prawa	261
Literatura (wybrane pozycje)	265
Rozdział dziesiąty	
Funkcje prawa. Prestiż prawa i prestiż zawodów prawniczych	267
1. Pojęcie funkcji prawa i ich klasyfikacja	267
2. Prestiż prawa i prestiż zawodów prawniczych	272
2.1. Prestiż prawa – pojęcie i procesy z nim związane	272
2.2. Prestiż zawodów prawniczych	274
Literatura (wybrane pozycje)	280